Raadsvoorstel

Voorstelnummer: 326390
Zaaknummer: 734302

Houten, 19 januari 2021

gemeente Houten

Onderwerp:
Transitievisie Warmte

Beslispunten:
1. De Transitievisie Warmte vast te stellen waarmee de gemeente Houten richting geeft aan de transitie naar een aardgasvrije gebouwde omgeving, en daarmee:
   a. In te stemmen met de startwijken Houten-Zuid; het Oude dorp en De Oorden; en de prioritering van de wijken die volgen.
   b. Opdracht te geven voor de verkenning Houten-Zuid en de isolatie-aanpak in het Oude Dorp en De Oorden.
2. De budget neutrale effecten te verwerken in de begroting.

Samenvatting
Nederland gaat de komende decennia de overstap maken richting aardgasvrij verwarmen van gebouwen. Om richting te geven in deze overstap is in het Klimaatakoord afgesproken dat elke gemeente daar in 2021 een visie op maakt. Deze visie, de Transitievisie Warmte, geeft aan hoe de bestaande gebouwde omgeving aardgasvrij gaat worden en welke stappen we in Houten gaan zetten om naar dat doel toe te werken. Ook geeft het aan met welke wijken we van start gaan: Houten-Zuid, Oude Dorp en De Oorden.

Aanleiding
In 2019 is het Nederlandse Klimaatakkoord gepresenteerd om de opwarming van het klimaat binnen de grens van 2 graden Celsius te houden. In 2050 moet Nederland geheel van het aardgas af zijn. Een van de onderdelen van het Klimaatakkoord is het aardgasvrij maken van alle gebouwen. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat elke gemeente in Nederland in 2021 een visie opstelt waarin wordt beschreven via welke route de gebouwen aardgasvrij worden. Deze visie heet de Transitievisie Warmte (TVW). De Houtense ambitie, zoals benoemd in het Collegeprogramma, daarbij is om alle gebouwen in 2040 aardgasvrij te hebben, passend bij de ambitie zoals door de raad vastgesteld om in 2040 klimaat- en energieneutraal te zijn. Onder alle gebouwen verstaan we de woningen, bedrijfsgebouwen, voorzieningen en alle overige gebouwen.

Met deze opdracht vanuit het Klimaatakkoord zijn we als gemeente Houten begin 2020 samen met Bunnik, Wijk bij Duurstede en Utrechtse Heuvelrug aan de slag gegaan met het opstellen van de Transitievisie Warmte. Hiervoor heeft de raad op 21 januari 2020 de startnotitie vastgesteld. In dit proces zijn we ondersteund door bureau Over Morgen. Zo hebben we een gezamenlijk proces gevolgd om tot een afgewogen visie per gemeente te komen die recht doet aan de Houtense situatie en de Houtense ambitie. Van de vier Kromme Rijngemeenten is Houten nu de eerste die de Transitievisie Warmte vaststelt. De Transitievisie is een zelfstandig document, met raakvlakken met de Regionale Energie Strategie (RES) en het Energieplan. Waar de RES focust op duurzame energiebronnen, focust het Energieplan op het ondersteunen van inwoners bij het verminderen van hun energiegebruik en het opwekken van duurzame elektriciteit. De Transitievisie Warmte focust op aardgasvrij in 2040, waarbij deze drie trajecten gezamenlijk een belangrijke bijdrage leveren aan de ambitie van klimaat- en energieneutraal in 2040.

De Transitievisie Warmte richt zich op de bestaande woningen en gebouwen in Houten die nu nog op aardgas en de (aardgasgestookte) stadsverwarming zijn aangesloten.

De Transitievisie Warmte is de eerste stap in de planmatige aanpak van de warmtetransitie. Het is echter niet de echte eerste stap. Die is al gezet door veel inwoners en ondernemers die zelf isoleren en duurzame warmte gebruiken. Er is in Houten al door veel bewoners geïsoleerd, waardoor woningen minder aardgas gebruiken dan logisch zou zijn gezien het bouwjaar. Dit bleek ook tijdens de bewonersavonden in november 2020. Een flinke groep bewoners zoekt naar een vervolgstap als alle isolatie op orde is. Dit geeft aan dat het thema

leeft in Houten. Daarnaast is er ook een groep bewoners en ondernemers die zich zorgen maakt over de betaalbaarheid en haalbaarheid. Hier is aandacht voor en zo zal er de komende jaren stapsgewijs gewerkt worden aan de overstap naar aardgasvrij.

Beoogd effect

Richting geven aan een gestructureerde, planmatige transitie naar aardgasvrij.

Duidelijkheid scheppen over de tussenstappen en de startwijken aanwijzen.

Inwoners informeren en meenemen in de transitie. Dit is een gezamenlijke opgave waarvoor inwoners cruciaal zijn.

Voldoen aan een van de afspraken uit het Klimaatakkoord dat elke gemeente in 2021 een Transitievisie Warmte moet vaststellen.

Argumenten per beslispunt

1.1 De Transitievisie Warmte geeft uitvoering aan het collegeprogramma.
In het Collegeprogramma 2018-2022 ‘Duurzaam, ondernemend en dichtbij’ is onder ander als missie opgenomen: een duurzaam en groen Houten met ruimte voor initiatieven vanuit de Houtense samenleving. Daarbij is opgenomen dat het voor de hand ligt om Houten gefaseerd, wijk voor wijk aardgasvrij te maken en dat daar in 2020 een passende aanpak voor wordt opgesteld. Deze Transitievisie Warmte geeft daar invulling aan. Dit hebben we gedaan met een groep stakeholders om vervolgens ook gezamenlijk uitvoering aan deze transitie te kunnen geven na de vaststelling.

1.2 Met de vaststelling van de Transitievisie Warmte legt de raad de visie richting aardgasvrij vast voor de komende vijf jaar.
De Transitievisie Warmte is de eerste stap om planmatig en gestructureerd van het aardgas af te gaan de komende decennia. Wettelijk is vastgelegd dat de Transitievisie Warmte elke vijf jaar moet worden herzien. Daarmee geeft de visie nu richting voor de gehele transitie die in 2040 afgerond moet zijn, met de focus op de periode 2021-2025.

1.3 Met de vaststelling van de Transitievisie Warmte worden geen definitieve besluiten genomen over afkoppeling van het gas.
De Transitievisie Warmte geeft richting en neemt geen besluiten. Deze besluiten worden per wijk genomen in de zogenoemde wijkuitvoeringsplannen. Hierin wordt een alternatief per wijk geformuleerd met een bijbehorend tijdspad. De wijkuitvoeringsplannen zullen door de raad worden vastgesteld.

1.4 Naast technische oplossingen is gedrag en inzet van bewoners belangrijk.
De Transitievisie Warmte gaat voor een groot deel over technische veranderingen in gebouwen en in de ondergrond. Toch is alleen een technische aanpak niet de oplossing voor de overgang naar aardgasvrij. Juist de inzet en het gedrag van bewoners en ondernemers is een cruciaal aspect. Hoe staan zij tegenover deze transitie en wat hebben ze nodig om mee te doen? Wordt er voldoende geventileerd, de verwarming een graadje lager, de verwarming lager als er niemand in een gebouw is. Allemaal aspecten die meespelen in het verbruik van warmte en een belangrijke bijdrage leveren in de overgang naar aardgasvrij.

1.5 Er kan niet gewacht worden tot alle oplossingen bekend zijn.
In deze Transitievisie Warmte staat niet voor elke wijk in Houten een oplossing om van het aardgas af te gaan. Deze eindbeelden zijn op dit moment niet te schetsen omdat technieken zich ontwikkelen en de betaalbaarheid naar verwachting de komende jaren toe zal nemen. Daarom is de vijfjaarlijkse herijking nodig. Om het einddoel in beeld te houden is het belangrijk om nu wel stappen te zetten waarmee we ons voorbereiden op de overstap over een aantal jaar.

1.6 Met de vaststelling van de Transitievisie Warmte voldoet de gemeente Houten aan een van de afspraken uit het Klimaatakkoord
De Transitievisie Warmte is een van de onderdelen uit het nationale Klimaatakkoord. De Transitievisie Warmte moet uiterlijk eind 2021 zijn vastgesteld door elke gemeente. Hiermee voldoet Houten aan deze afspraak.

1a1 De uitvoering van de warmtetransitie starten we met verschillende soorten wijken in verschillende fases van de transitie.
In de eerste fase van het opstellen van de Transitievisie Warmte is er een Notitie van uitgangspunten opgesteld met input van raad en andere stakeholders. Mede op basis van deze uitgangspunten is er gekozen om te starten met verschillende soorten wijken. Enerzijds de wijken in Houten-Zuid rondom het warmtenet van de Vijfwal omdat deze woningen goed geïsoleerd zijn en er twee reële alternatieven zijn voor het aardgas (Een soort warmtenet, of een individuele elektrische oplossing). Daar komt bij dat er mogelijk een optie komt om meer woningen op het bestaande warmtenet van de Vijfwal aan te sluiten, dan is het cruciaal om deze afweging met de bewoners in deze buurten te maken. Anderzijds zijn het Oude Dorp en de Oorden de oudste delen van Houten, waar de isolatie over het algemeen het minst is. Dat betekent dat er met het verbeteren van de isolatie grote stappen gezet kunnen worden in het verminderen van het aardgasgebruik. Dit is een belangrijke tussenstap op weg naar aardgasvrij.

1a2 Hiermee prioriteren we voor doelmatige besteding van tijd en middelen.
Het is onmogelijk om in alle wijken tegelijk te starten. Door met een beperkt aantal wijken te starten kunnen de beschikbare middelen en tijd doelmatig worden ingezet en daarmee de eerste stappen worden gezet in de planmatige warmtetransitie.

1b1 Hiermee kunnen we direct aan de slag met de uitvoering.
Gedurende het participatieproces tijdens het schrijven van de Transitievisie Warmte is aangegeven dat deze wijken een logische eerste stap zijn in de uitvoering. Dit is onderschreven vanuit de data-analyse en het proces met stakeholders. Om handen en voeten te geven aan de uitvoering is een startbesluit gewenst. Voor Houten-Zuid gaat het om een verkenning welke wijk als eerste van het aardgas af gaat en wat de voorkeurstechniek daarbij is. Voor het Oude Dorp en de Oorden gaat het om een planmatige isolatieaanpak. Het benoemen van een startwijk geeft daarbij aan dat er gestart wordt met die wijk. De benaming zegt niks over het geformuleerde doel. Voor Houten-Zuid is het doel om aardgasvrij te worden, waarbij de verkenning een tussenstap is naar het formele wijk uitvoeringsplan. Voor het Oude Dorp en de Oorden is doel om een isolatieslag te maken, zonder dat er op dit moment een eindoplossing in beeld is.

1b2 De uitvoering van de warmtetransitie starten we met verschillende soorten wijken in verschillende fases van de transitie.
In de eerste fase van het opstellen van de Transitievisie Warmte is er een Notitie van uitgangspunten opgesteld met input van raad en andere stakeholders. Mede op basis van deze uitgangspunten is er gekozen om te starten met verschillende soorten wijken. Enerzijds de wijken in Houten-Zuid rondom het warmtenet van de Vijfwal omdat deze woningen goed geïsoleerd zijn en er twee reële alternatieven zijn voor het aardgas (Een soort warmtenet, of een individuele elektrische oplossing). Daar komt bij dat er mogelijk een optie komt om meer woningen op het bestaande warmtenet van de Vijfwal aan te sluiten, dan is het cruciaal om deze afweging met de bewoners in deze buurten te maken. Anderzijds zijn het Oude Dorp en de Oorden de oudste delen van Houten, waar de isolatie over het algemeen het minst is. Dat betekent dat er met het verbeteren van de isolatie grote stappen gezet kunnen worden in het verminderen van het aardgasgebruik. Dit is een belangrijke tussenstap op weg naar aardgasvrij.

2.1 Voor de uitvoering van de Transitievisie zijn structurele middelen binnen de gemeentebegroting beschikbaar.
Naast de middelen die eerder beschikbaar zijn gesteld bij het besluit voor de startnotitie Transitievisie Warmte en de incidentele middelen uit de gemeentefonds (decemberciculaire 2019) heeft de raad een structureel bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld in de Perspectiefnota 2021 (onderdeel 5.5.1). Zie meer bij het kopje Financiën.

Kanttekeningen

1.1 Om de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn te realiseren is meer nodig dan de geïnventariseerde vervolgstappen in de Transitievisie Warmte.
De warmtetransitie vraagt een grote verandering van de samenleving, ook achter de voordeur. Inwoners en ondernemers staan samen aan de lat om Houten aardgasvrij te

maken in de komende jaren. De Transitievisie Warmte legt de basis voor de richting van de verandering, maar er is meer nodig. De komende jaren zullen we met tegenslagen te maken krijgen en zal er weerstand ontstaan over de oplossing of over de snelheid. Dit moet serieus genomen worden om gezamenlijk tot de best mogelijke oplossing te komen. Veel van de stappen die gezet moeten worden zijn nu nog niet bekend, dit hangt bijvoorbeeld af van technologische ontwikkelingen. Gezien de omvang en de urgentie van de opgave betekent dat juist dat het belangrijk is om nu te starten, te leren en zo de ambitie in beeld te houden.

1.2 Afhankelijk van de uitkomsten van een raadsbesluit over de Ruimtelijke Koers moeten er mogelijk aanpassingen gedaan worden in de Transitievisie Warmte die ingaan op de ontwikkelgebieden van de Ruimtelijke Koers.
In de Ruimtelijke Koers worden de voorbereidingen getroffen voor ca. 4.800 nieuwe woningen en bedrijfsruimte. Bij de ontwikkeling van deze woningen wordt rekening gehouden met de mogelijkheden om het warmtesysteem af te stemmen op dat van de omliggende wijken. De ontwikkelingen in de gebieden vanuit de Ruimtelijke Koers zijn verantwoordelijk voor een duurzame warmteoplossing. Indien nodig zullen de onderdelen van de Transitievisie Warmte die ingaan op de Ruimtelijke Koers-gebieden worden aangepast als het raadsbesluit over de Ruimtelijke Koers daar aanleiding toe geeft.

1a1 De Transitievisie Warmte had ook andere wijken kunnen benoemen als startwijk.
De keuze om deze wijken als startwijken aan te wijzen is op basis van de uitgangspunten. Met deze uitgangspunten had er ook een andere keuze gemaakt kunnen worden, met andere wijken tot gevolg. De keuze is nu gevallen op twee aangrenzende wijken (Oude Dorp en de Oorden) waar de isolatie over het algemeen minder goed is dan de rest van Houten-Noord, en daarnaast op Houten-Zuid rondom het de Vijfwal. Dit omdat alle wijken rondom de Vijfwal een vergelijkbare uitgangspositie hebben om echt te starten met de overgang naar aardgasvrij. Dit ook omdat Eneco onderzoek doet naar de verduurzaming van het bestaande warmtenet in Houten-Zuid, daar kan, indien gewenst, wellicht op aangesloten worden.

1b1 De vervolgstap is nog geen wijkuitvoeringsplan.
De logische vervolgstap na de Transitievisie Warmte zijn wijkuitvoeringsplannen. In deze visie kiezen we ervoor eerst nog een tussenstap te doen. In deze tussenstap verkennen we in Houten-Zuid welke van de wijken rondom het warmtenet als eerste van het aardgas af gaat/gaan en met welke van de twee alternatieven dan. In het Oude Dorp en de Oorden is de tussenstap isoleren, om vervolgens op een later, nog onbekend, moment de stap naar aardgasvrij te zetten. De vervolgstappen zijn dus nog geen wijkuitvoeringsplannen, maar een stap om te komen tot een wijkuitvoeringsplan. Dit achten we nodig voor het draagvlak en om met wijkgerichte participatie tot een gedragen oplossing te komen.

2.1 Met de nu beschikbare middelen kan niet de volledige transitie naar aardgasvrij gefinancierd worden.
Met de beschikbare budgetten kunnen we een start maken met de uitvoering van de warmtetransitie. Hierin zijn voor de eerste vijf jaar scherpe keuzes gemaakt om te starten. De verwachting is dat er extra middelen vanuit het Rijk beschikbaar gaan komen. Op het moment dat deze extra middelen vanuit het Rijk komen, zullen deze worden ingezet voor de extra activiteiten die nu niet worden uitgevoerd.

Participatie

In het proces om te komen tot de Transitievisie Warmte is er op verschillende momenten en verschillende manieren een mogelijkheid geweest om te participeren. De participatie is anders uitgepakt dan voorzien, vanwege de Covid-19 pandemie die uitbrak direct na de start van het proces. Desondanks is er op veel manieren participatie geweest:

Werkgroep met stakeholders
Vanaf het begin van het proces is er een werkgroep geformeerd met belanghebbenden en initiatieven. Deze werkgroep bestond uit: Energierijk Houten, De Hoeven Energie, Coöperatie Duurzaam Eiland, Impact Houten, Viveste, Eneco, Stedin en de gemeente. Ook zijn de Huurders adviesraad en de Ecowijk benaderd om deel te nemen, zij hebben aangegeven dit niet te kunnen bemensen. De werkgroep is in de periode maart-november 2020 op 4 momenten bij elkaar geweest om tussenproducten en conceptversies te

bespreken en van input te voorzien. Dankzij de opbouwende, kritische reacties van de werkgroep is de Transitievisie Warmte een kwalitatief beter stuk geworden.

Inwoners
Voor inwoners is er onderscheid gemaakt in het informeren over de transitie en het participeren over de transitie. Informerend is er een specifieke website ingericht, bereikbaar via www.houten.nl/aardgasvrij. Daarop zijn maandelijks berichten gedeeld over specifieke onderwerpen binnen de warmtetransitie. Ook is er dit voorjaar een animatievideo gemaakt waarin laagdrempelig wordt uitgelegd wat de warmtetransitie is en welke rol de transitievisie daarin inneemt. Onlangs is er ook een tweede animatievideo gemaakt waarin wordt verteld wat de uitkomsten zijn van de Transitievisie Warmte.
Het participeren is op verschillende momenten mogelijk geweest:
- Enquête in het voorjaar 2020. In mei is er een digitale enquête verspreid waarin inwoners konden aangeven welke zorgen er leven over de transitie naar aardgasvrij, in hoeverre zij al op de hoogte zijn van de transitie en welke uitgangspunten belangrijk zijn. Totaal is deze enquête door ruim 650 Houtenaren ingevuld.
- Bewonersavonden in het najaar 2020. In november zijn er drie bewonersavonden georganiseerd waarin de concept Transitievisie Warmte is gepresenteerd en waar ruimte was om te reageren, aandachtspunten in te brengen en suggesties te doen voor de volgende stap. Oorspronkelijk was hiervoor één avond gepland, door de grote belangstelling zijn dit uiteindelijk drie avonden geworden en hebben bijna 200 Houtenaren deelgenomen aan deze avonden.
- Schriftelijke en telefonische vragen. In de periode vanaf maart 2019 tot heden hebben zo'n 50 bewoners via de mail of telefonisch contact gezocht over hun eigen situatie, de plannen van de gemeente, vervolgstappen, en aanvullende vragen of opmerkingen naar aanleiding van de bewonersavonden gesteld.
- Begin januari 2021 zijn er twee bewonersavonden georganiseerd voor de startwijken. Voor Houten-Zuid gaat het om de wijken rondom de Vijfwal, waarin het proces van de verkenning is besproken. Beide avonden zijn gebruikt om bewoners te informeren wat het betekent om als startwijk te worden genoemd. Wat tijdens deze avonden is opgehaald wordt gebruikt voor het vormgeven van de volgende fase. Tijdens de avond voor het Oude Dorp/De Oorden waren ruim 100 aanwezige bewoners, de avond voor Houten-Zuid was overweldigend met een opkomst van bijna 300 bewoners. Voor meer informatie over aanpak van de startwijken, zie Bijlage 2.

Raad
Na de vaststelling van de startnotitie is de raad op verschillende momenten bijgepraat over het proces en de uitkomsten. Tijdens de bijpraatavond op 23 juni 2020 lag de focus op het proces en de tussenproducten. Om vervolgens tijdens de bijpraatavond van 5 januari 2021 te focussen op de uitkomsten en het vervolg.

Financiën en formatie

Met de beschikbare middelen kunnen de verkenning in Houten-Zuid en de wijkgerichte isolatie-aanpak in het Oude Dorp/de Oorden uitgevoerd worden. Andere acties kunnen pas opgepakt worden als daar extra middelen voor beschikbaar komen. De verwachting is dat in de loop van het jaar extra budget vanuit het Rijk beschikbaar wordt gesteld.

Begroting startwijken
Zoals in de Transitievisie Warmte beschreven zijn er twee startwijken geformuleerd: Houten-Zuid rondom de Vijfwal en het Oude Dorp/De Oorden. Door de verschillende oplossingsrichtingen vragen beide wijken ieder om een eigen aanpak.

Centraal in beide aanpakken staat echter de participatie van de betreffende wijkbewoners. Dit zijn arbeidsintensieve trajecten. Op basis van ervaringen elders in Nederland wordt de ambtelijke capaciteit voor de beide startwijken samen geraamd op structureel 0,5 fte voor een projectleider en 0,8 fte voor een communicatie-/participatiemedewerker. Dit is een tussenfase, hierna volgen de wijkuitvoeringsplannen. Voor deze wijkuitvoeringsplannen zijn meer middelen nodig, bijvoorbeeld door middel van financiering vanuit het Rijk. Er is gekozen voor extra eigen formatie in plaats van inhuur, omdat 'van het aardgas af' een structurele opgave is waarvoor we kennis en ervaring die we in Houten-Zuid en Oude Dorp/Oorden opdoen in de organisatie willen behouden. Daarnaast is uitvoeringsbudget nodig voor het doen van benodigde (verdiepende) onderzoeken en ondersteuning van inwoners bij het treffen van maatregelen.

De begroting voor de uitvoering van de Transitievisie Warmte 2021-2025 wordt daarmee als volgt:

Begroting Warmtevisie, basis-scenario

Omschrijving		2021	2022	2023	2024	2025	Toelichting
Proceskosten wijkaanpak							
Projectleider warmte							Vaste formatie 0,5 fte.
Projectleider startwijken		€ 23.500	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	0,5 fte, schaal 11, vanaf juni '21
Onderzoeksbudget wijkaanpak		€ 30.000	€ 50.000	€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500	Onderzoeksbudget
Ondersteuning inwoners wijkaanpak		€ 30.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	Onderzoeksbudget
Communicatie							
Communicatie adviseur		€ 37.600	€ 75.200	€ 75.200	€ 75.200	€ 75.200	0,8 fte, schaal 11, vanaf juni '21
Uitvoeringsbudget communicatie		€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	
Onvoorzien		€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	
Totaal		€ 144.100	€ 230.200	€ 217.700	€ 217.700	€ 217.700	
Dekkingsmiddelen							
Begroting		€ 34.060	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	
Aanvullende dekking toekomstfonds	€ 193.340	€ 110.040	€ 30.200	€ 17.700	€ 17.700	€ 17.700	
Restant onttrekking toekomstfonds	€ 193.598	€ 83.558	€ 53.358	€ 35.658	€ 17.958	€ 258	
	€ 258						

De eventuele over of onderschrijdingen van de jaarbudgetten worden onttrokken of toegevoegd aan het Toekomstfonds. De middelen blijven daarmee beschikbaar voor het doel om Houten aardgasvrij te maken. Daarmee gunnen we onszelf flexibiliteit en risicobeheersing in een intensief traject waar nog weinig ervaring mee is. Indien mogelijk, kunnen overschotten ook ingezet worden voor de acties die op basis van de huidige inschattingen nog niet uitgevoerd kunnen worden.

Het Toekomstfonds is ingesteld in 2015. Hierin zijn de bedragen gestort en onttrokken op basis van de beschreven onderwerpen in collegeprogramma's (2014-2018 en 2018-2022) en perspectiefnota's (2017, 2018 en 2019) ter uitvoering van het voorgenomen beleid in deze stukken. Daarnaast heeft er in 2019 een storting plaatsgevonden in het Toekomstfonds van de beschikbaar gekomen middelen in de decembercirculaire 2019 van het rijk t.b.v. klimaatmiddelen. Hierbij gaat het om €212.098, waarvan €20.000 afgelopen jaar al is benut. Bij de jaarrekening worden op basis van de daadwerkelijke bedragen de toevoegingen of onttrekkingen gemuteerd in het Toekomstfonds.

De financiële effecten van dit voorstel zijn verwerkt in begrotingswijziging met nummer 111736.

Aanvullende activiteiten op het moment dat er een Rijksbijdrage komt

1. *Eigen onderzoek aardwarmte.* Aanvullend op het onderzoek wat vanuit de Provincie Utrecht en de gemeente Utrecht en Nieuwegein gedaan wordt een eigen onderzoek starten. Focus op haalbaarheid en betaalbaarheid voor Houten-Noord. Versnelt duidelijkheid krijgen over de mogelijkheden voor aardwarmte in Houten-Noord zorgt voor handelingsperspectief voor bewoners.
2. *Faciliteren isolatie aanpak Houten-Noord en buitengebied.* Aanvullend op het Energieplan meer middelen beschikbaar stellen om meer buurt initiatieven op te starten en te ondersteunen. Mogelijk met bestaande energie-initiatieven, mogelijk ook met nieuwe initiatieven gericht op bijvoorbeeld buurten in het buitengebied.
3. *Energievisie transformatiegebieden.* In de transformatiegebieden zoals benoemd in de Ruimtelijke Koers is enige mate van bodemregie en visie op het energiegebruik gewenst. Hoe dit eruit gaat zien is afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden in de Ruimtelijke Koers. Daarmee is het ook de vraag of dit in 2021 relevant is, of op een later moment.
4. *Intensivering uitvoering wijkaanpak Houten-Zuid*. Na de verkenning voor Houten-Zuid is de volgende stap om per wijk vervolgstappen te zetten. Dit is afhankelijk van de uitkomsten van de verkenning. Indien mogelijk kan met extra inzet een groter aantal woningen aardgasvrij worden.
5. *Vooroorlogse woningen.* Voor de aanpak van vooroorlogse woningen is maatwerk nodig. Het zijn unieke, vaak monumentale, gebouwen waar het beperken van de energievraag een grote opgave is. Spouwmuren zijn vaak niet aanwezig en veel andere 'reguliere' maatregelen tasten het karakter van het gebouw aan. In principe staat de start van de aanpak van de vooroorlogse woningen in

2022 op de planning, samen met de andere Kromme Rijn gemeenten. Met extra middelen kan er gezamenlijk met de andere drie gemeenten een start worden gemaakt met deze aanpak.

Bestaande formatie
Los van de uitvoering van de Transitievisie Warmte is het noodzakelijk om beleidsmatig de landelijke beleidsontwikkelingen te volgen, de afstemming in de regio te doen en de samenhang met andere gemeentelijke trajecten zoals de Ruimtelijke Koers en het Energieplan, te bewaken. Dit zijn doorlopende en structurele werkzaamheden waar ook op dit moment al inzet op wordt gepleegd. In totaal gaat het om 0,5 fte die structureel beschikbaar is en blijft voor de beleidsmatige kant van de transitie naar aardgasvrij.

Communicatie

Tijdens de bewonersavonden in november 2020 zijn de concept uitkomsten van de Transitievisie Warmte getoond. Deze conceptstukken zijn in grote lijn gelijk gebleven in de definitieve uitkomsten. Tevens waren de avonden in januari 2021 er op gericht om startwijken verder te informeren, met name qua proces. De informatie die tijdens deze avonden is opgehaald is met name relevant voor de uitvoering de komende periode.
Dit is een belangrijk onderdeel van de communicatie over de inhoud. De bestuurlijke stukken komen op de gebruikelijke manier openbaar beschikbaar in de week van 19 januari.

Na besluitvorming in de raad zal zo snel mogelijk nadere communicatie over de vervolgstappen volgen. Daarbij ligt de focus op de wijken rondom het warmtenet in Houten-Zuid en het Oude Dorp en Den Oorden.

Voortgang

Met de vaststelling van de Transitievisie Warmte breekt er een nieuwe fase aan. Dan wordt er gestart met de uitvoering met een focus op de startwijken. Dit bestaat een aantal aspecten.

- Opstellen projectplannen. Voor de verkenning in Houten-Zuid en de isolatieaanpak in Oude Dorp/de Oorden wordt een projectplan gemaakt om aan te geven hoe met deze uitvoering gestart gaat worden. Daarbij zal het gaan om de verdeling van middelen en mensen, doelstelling en ook een tijdspad waarin er wordt toegewerkt naar een daadwerkelijk wijkuitvoeringsplan. Deze beide projectplannen zullen met u besproken worden om zo gerichte en zinvolle eerste stappen te zetten.
- Werving nieuwe medewerkers. Door over te gaan naar de uitvoering van de warmtetransitie ontstaan er nieuwe functie’s. Deze functie’s hebben we nog nooit gehad in de gemeente Houten, maar deze zullen we komende 20 jaar nodig gaan hebben om deze transitie te begeleiden. Hiervoor zullen dit voorjaar de procedures voor worden gestart.
- Uitvoering van de projectplannen. Na vaststelling van de projectplannen en het aannemen van nieuwe medewerkers kan de daadwerkelijke uitvoering echt van start rond de zomer. Daarin zal gedurende de komende jaren steeds meer duidelijk worden wanneer de eerste wijk van het gas af zal gaan, maar ook wat de reductie van het aardgasgebruik zal zijn. Dit zal ons helpen inzicht te krijgen in de benodigde vervolgstappen richting een herijking van de Transitievisie Warmte uiterlijk in 2026. Hierbij zal u regelmatig op de hoogte gehouden worden van de ontwikkelingen. Daarbij zal jaarlijks de voortgang gemonitord worden.

Evaluatie

De Transitievisie Warmte is een document dat minimaal elke vijf jaar herijkt dient te worden. Zo is dit afgesproken in het Klimaatakkoord. Dit is belangrijk om nieuwe technieken mee te nemen in de overstap naar aardgasvrij, en om te monitoren hoe de voortgang is. De Houtense doelstelling is om 2040 energieneutraal te zijn, wat betekent dat er in 2040 ook geen aardgas meer gebruikt wordt. In lijn met deze doelstelling is het logisch om te streven naar een 50% reductie van aardgas in 2030. De voortgang in de reductie zullen we monitoren. Zo kunnen we inzicht vergaren in de realisatie van de ambitie en waar nodig bijsturen in de herijking van de Transitievisie Warmte. Die herijking biedt ook de mogelijkheid om de tussendoelen “smarter” te formuleren met de opgedane ervaringen. Sinds 2010 zien we het aardgasgebruik in Houten dalen, dit willen we de komende jaren doorzetten. Het gedrag van Houtenaren speelt hierin een rol. Zo kan iedereen een bijdrage leveren.

Houten, 19 januari 2021

het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten
de secretaris, de burgemeester,

A.J. Barink G.P. Isabella

Bijlagen

1. Transitievisie Warmte: Op weg naar aardgasvrij wonen en werken in Houten
2. Opzet uitvoering warmtetransitie

Verantwoordelijke portefeuillehouders college

1e PoHo: Hilde de Groot
2e PoHo: n.v.t.

Raadsbesluit

Voorstelnummer: 326390

Onderwerp
Transitievisie Warmte

De raad van de gemeente Houten heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 19 januari 2021 gelezen en besluit:

1. De Transitievisie Warmte vast te stellen waarmee de gemeente Houten richting geeft aan de transitie naar een aardgasvrije gebouwde omgeving, en daarmee:
   a. In te stemmen met de startwijken Houten-Zuid; het Oude dorp en De Oorden; en de prioritering van de wijken die volgen.
   b. Opdracht te geven voor de verkenning Houten-Zuid en de isolatie-aanpak in het Oude Dorp en De Oorden.
2. De budget neutrale effecten te verwerken in de begroting.

Dit is besloten in de openbare vergadering van de raad op 9 maart 2021.

De raad van de gemeente Houten,
de griffier, de voorzitter,

C.M.S. Visser G.P. Isabella